

نگاه

اجرای پروژه‌های اضطراری برای آب بندرعباس

ارسلان هاشمی - پژوهشگر اقتصادی

● استان هرمزگان با مساحتی حدود ۷۰ هزارو۲۰۰ کیلومترمربع بخش اعظم حوضه‌های آبریز کل-مهران و جزایر، بندرعباس سدییج و بخش بسیار کوچکی از حوضه آبریز بلوچستان جنوبی را شامل می‌شود. با توجه به جایگاه خاص منطقه تغییر اقلیم، کاهش بارش و جریان‌های سطحی، افت کمی و کیفی منابع آب زیرزمینی، افزایش دما، تأخیر بالا، در نتیجه کاهش رواناب ورودی به سد‌هایی را که نقش تأمین آب شرب و صنعت استان را بر عهده دارند، با کمبود و مشکلاتی مواجه کرده که تأمین کوتاه‌مدت نیازهای آب شرب را اجتناب‌ناپذیر می‌کند. بنابراین حفر و تجهیز چاه‌ها، انتقال آب در کوتاه‌مدت و اجرای سدها در بلندمدت مانند سد سرنی با هدف توسعه اقتصادی و اجتماعی به‌منظور تأمین نیازها و ارتقای کیفیت زندگی مردم و حفظ تعادل سفره آب زیرزمینی و محیط زیست ضروری است. پروژه‌های حائز اهمیت استان شامل بهسازی سه هزار و ۲۰۰ هکتار شبکه آبیاری دشت میناب، بهره‌برداری از چاه‌های تأمین آب شرب اضطراری بندرعباس، نوسازی فاز یک خط اول میناب به بندرعباس است که دو پروژه اخیر هم‌زمان با سفر معاون‌اول رئیس‌جمهور به استان هرمزگان توسط وزیر نیرو افتتاح شد. با توجه به اتمام آب قابل‌برداشت در حجم مرده سد استقلال میناب و ممکن نبودن استحصال بیشتر آب از چاه‌های دشت میناب به دلیل افت فاحش سطح آب زیرزمینی و همچنین کافی نبودن آب ۲۶ حلقه چاه حفرشده در پایین‌دست سد نیان، جهت تأمین کمبود آب شرب بندرعباس و خمیر به میزان ۶۰۰لیتر در ثانیه طرح حفر و تجهیز ۱۰ حلقه چاه حاشیه سد شمیل و احداث شبکه جمع‌آوری و خط انتقال به‌صورت اضطراری با هدف تأمین آب به میزان ۱۸/۹ میلیون مترمکعب طراحی و اجرا شد. هدف و ضرورت اجرای این طرح به‌منظور جریان بخشی از کمبود آب شرب کلان‌شهر بندرعباس، استحصال حدود ۴۰۰ لیتر در ثانیه آب از منابع آب خوان دشت شمیل و نشت آب سد نیان، جلوگیری از هدررفت آب حاصل از شبکه ویر سد نیان و نوسازی ۱۶ کیلومتر خط اول آبرسانی از میناب به بندرعباس بود. از زمان ساخت و نصب اولین لوله‌های بتونی در خط اول آبرسانی از میناب به بندرعباس بیش از ۴۰ سال می‌گذرد. درحال‌حاضر از برحانه‌ترین خط‌های انتقال آب در استان هم‌زمان است که بر اثر شکست و نشت‌های بی‌دریی باعث هدررفت فراوان آب تصفیه‌شده و قطع آب در زمان‌های طولانی در بخش‌هایی از شهرهای بندرعباس خمیر و روستاهای وابسته می‌شود. درصورتی‌که خط اول آبرسانی میناب به بندرعباس درمدار خارج شود، حدود نیمی از منطقه شهری بندرعباس فاقد آب شرب خواهد شد. طول خط لوله از میناب به بندرعباس حدود ۸۵ کیلومتر است که برای سهولت کار و همچنین اولویت اجرا در قسمت‌هایی که بیشترین نشتی را دارد، به سه فاز اجرایی فاز اول از درواهی میناب- رودان تا روستای جلابی ۳۰ کیلومتر، فاز دوم از روستای جلابی تا تصفیه‌خانه بندرعباس ۳۰ کیلومتر و فاز سوم از تصفیه‌خانه میناب تا دوراهی میناب-رودان ۲۵ کیلومتر تقسیم شده است.

ادامه از صفحه اول

دست‌اندازهای سخت در مسیر ترامپ

مخالفت سشنز، دادستان سابق آمریکا، با ترامپ درباره محورهای این پرونده، به جایی رسید که نتوانست خواسته‌های ترامپ را برآورده کند و از این سمت عزل شد.
بالین‌حال ناسی پلوسی، همان زمان که هنوز انتخابات میان‌دوره‌ای کنگره برگزار نشده بود، اعلام کرد اقدام ترامپ در مجبورکردن چف سشنز به استعفا، تلاشی رسواشده در راستای بیان‌دادن به تحقیقات کمیسیون ویژه بررسی دخالت روسیه در انتخابات ریاست‌جمهوری ۲۰۱۶ است. برنی سندرز، سناتور ایالت ورمونت و نامزد احتمالی برای انتخابات ۲۰۲۰، نیز هرگونه اقدام برای ایجاد مانع در روند تحقیقات بازرس ویژه این پرونده را قابل بیگردد دانست.
جک شومر، رئیس نمایندگان دموکرات در سناای آمریکا، نیز این استعفا را مشکوک دانست و گفت هرکسی برای جانشینی داد‌استان کل مستعفی آمریکا معرفی شود، نباید در تحقیقات دخالت روسیه در انتخابات این کشور دخالت کند.
اینها یعنی دموکرات‌ها قصد ندارند این سئوزه را بهراحتی از دست بدهند. اکنون پیروزی دموکرات‌ها در انتخابات میان‌دوره‌ای و ورود دحاکنری آنها به کنگره، ترامپ را در فشار عصبی بیشتری قرار داده که دعوی او با دو نماینده ارشد دموکرات کنگره بر سر تعطیلی دولت، یکی از نشانه‌های آن است.
دموکرات‌ها به‌شدت از مواضع ترامپ ناراضی هستند. ضدیت ترامپ با کاندادا، اقدامات علیه پناه‌جویان و کشورهای مسلمان در کنار نگاه منفی زنان آمریکایی به او، بخشی از شناس جمهوری خواهان را از بین برده است که نشانه آن در پیروزی دموکرات‌ها در انتخابات کنگره خود را نشان داد.
بالین‌حال نباید فراموش کرد منافع ملی و کلان ایالات متحده به‌گونه‌ای بنال می‌شود که تنش‌های دو حزب به بالاترین حد خود نمی‌رسد و مدیریت می‌شود.

ادامه از صفحه اول

هرساله برخی کارشناسان در اظهارنظرهایشان درباره بودجه به عدم شفافیت آن اشاره می‌کنند. بودجه کشور ما چه ویژگی‌هایی دارد که آن را غیرشفاف می‌کند؟

برای پاسخ به این سؤال باید در ابتدا بگوییم از نظر بنده شفافیت بودجه کارکردهای مختلفی دارد. یکی از کارکردهای شفافیت بودجه این است که برای تصمیم‌گیران، اعم از اعضای هیئت دولت و نمایندگان مجلس تصویر روشن و شفافی از اعداد و ارقام نمایش می‌دهد که به این افراد کمک می‌کند تا به درستی درباره منابع و مصارف تصمیم بگیرند. اگر اعداد و ارقام در بودجه صحیح و روشن نشان داده نشده یا بر اساس فروض غیرواقع‌بینانه بنا شده باشند مقام تصمیم‌گیر نمی‌تواند تصمیم درستی درباره آنها بگیرد. از سوی دیگر بودجه یک سند خاص برای استفاده متخصصان نیست، بلکه در اختیار عموم نیز قرار می‌گیرد و باید به‌گونه‌ای باشد که به‌عنوان مبنای یک ساله اقتصادی مردم و دولت برای عموم مردم نیز قابل فهم باشد. متأسفانه قانون بودجه در ایران به‌گونه‌ای غامض نوشته می‌شود که حتی برای برخی از متخصصان و افراد تحصیل‌کرده نیز ابهامانی را ایجاد می‌کند، بنابراین می‌توان گفت این نظر بودجه کشور ما غیرشفاف است.

آیا می‌توانید مصادیق عدم شفافیت بودجه را نیز ذکر کنید؟

می‌توانم چند مصداق را که الان در ذهن دارم مثال بزنم. درحال‌حاضر میزان کسری بودجه واقعی دولت برای سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیران مشخص نیست. درواقع هرساله گفته می‌شود که بودجه بدون کسری تدوین شده است. این در حالی است که ما کسری بودجه واقعی خود را در ترازهای سه‌گانه بودجه پنهان کرده‌ایم. کسری بودجه واقعی که دولت با آن روبه‌روست از تفاضل هزینه‌های جاری و عمرانی و درآمدهای دولت که عمدتاً مالیات است به دست می‌آید. برای تأمین این کسری بودجه، دولت‌ها هرساله به فروش منابع نفتی، فروش اوراق تعهدزای با استقراض از صندوق توسعه ملی روی می‌آورند. روشن‌شدن اینها به سیاست‌گذار کمک می‌کند که تصمیمات درستی بگیرد و حتی می‌تواند برای مقامات سیاسی نیز تصویر روشنی از آنچه در اختیار دارند ایجاد کند تا برای مثال در راینزنی‌های بین‌المللی حد توان و خطرقرمزهای اقتصادی خود را بدانند. از سوی دیگر این شفافیت کمک می‌کند که نمایندگان مجلس و نیز دستگاه‌های اجرایی بخشی از سربارکردن پیشنهادهای هزینه‌ای متعدد خود خودداری کنند و احتمالاً اگر آنها به شکل دقیق‌تری در جریان درآمدها و هزینه‌های کشور باشند آنگاه با دقت و احتیاط بیشتری پیشنهادات خود را برای هزینه بیشتر ارائه می‌کنند. از دیگر مصادیق عدم شفافیت می‌توانم به رابطه مالی شرکت ملی نفت و بودجه کشور اشاره کنم. در قوانین مختلف آمده است که شرکت ملی نفت سهمی ۱۴٫۵ درصدی از صادرات نفت دارد و صندوق توسعه ملی نیز مقدار مشخصی از درآمد نفتی را دریافت خواهد کرد، اما اینکه برای مثال منابع هیدروکربوری چگونه بین دولت و شرکت ملی نفت تقسیم خواهد شد یا سهم دولت از صادرات فراورده‌های نفتی چقدر

اقتصاد

«شرق» میزان شفافیت سند مالی دولت را بررسی کرد

دو سوم بودجه در جعبه دربسته

عکس: تسنیم

آیا یکی از ایراداتی که محققان به شیوه انتشار لایحه بودجه در کشور می‌گیرند، انتشارنیافتن **فایل اکسل** و **قابل جست‌وجوی لایحه بودجه** است. **انتشار این فایل می‌تواند به متخصصان کمک کند؟ اگر بله، چرا منتشر نمی‌شود؟**

جرایش را دولت باید پاسخ بدهد؛ اما می‌توانم بگویم انتشارش قطعاً کمک می‌کند که محققان اقتصادی و دانشگاهی راحت‌تر با بودجه کار کنند. دیگر در دوره‌ای نیستیم که اگر فایل اکسل بودجه منتشر نشود، کسی نتواند آن را بررسی کند و همان‌طور که می‌دانید، بسیاری از این مؤسسات با دقت اعداد و ارقام بودجه را به شکل قابل جست‌وجو و بررسی برای استفاده خود تبدیل می‌کنند؛ پس انتشار آن به شیوه فعلی تنها سخت‌ترکردن کار محققان و کارشناسان است و به نظر بسیار مهم است که این فایل در اختیار نمایندگان مجلس هم قرار بگیرد؛ چون می‌دانم که به آنها هم این فایل داده نمی‌شود.

آیا یکی از مواردی که **مورد انتقاد کارشناسان** است، **اعلام اعداد غیرواقعی و غیرقابل تحقق مسلم در بودجه**، به‌ویژه در **سمت منابع بودجه** است. **به نظر اعلام ارقامی که مطمئناً دولت امکان تحقق آن را ندارد، شفافیت بودجه را مخدوش نمی‌کند؟**

در سال‌های گذشته همواره این اتفاق افتاده است و هم در سمت منابع و هم در سمت مصارف محقق نشده است. عمدتاً این اتفاق در سمت منابع

بودجه می‌افتد و علتش این است که به دلیل تعریف مصارف زیاد و مستمر در سال‌های گذشته هزینه‌های دولت به‌شدت افزایش یافته و دولت تلاش می‌کند برای این هزینه‌ها، درآمدهایی پیش‌بینی کند؛ یعنی مصارفی وجود دارند که دولت حالا باید به هر روشی درآمدی معرفی کند که تراز بودجه را محقق کند. البته بخشی از این تحقق‌نیافتن هم به دلیل وجود درآمدهای بی‌ثباتی مانند درآمدهای نفتی در میان منابع بودجه است که امکان تحقق‌نیافتن آن با توجه به نوسانات قیمت نفت و عوامل متعدد دیگر بالاست.

آ سازمان برنامه و بودجه در **سال‌های اخیر تبلیغات وسیعی انجام داده که بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد و به‌اصطلاح عملیاتی انجام می‌دهد**. **به نظر شما این ادعا تا چه حد واقعیت دارد؟**

بله این ادعا از سوی سازمان برنامه و بودجه مطرح است و البته شکل بودجه‌ریزی عملیاتی

عزیزان هم این است که مثلاً می‌نویسند هر دستگاه چه کارهایی می‌خواهد انجام دهد و هزینه هر واحد چقدر است و رقمی در نهایت با ضرب اینها در یکدیگر به دست می‌آید؛ اما اینکه اصلاً این چند اقدامی که باید آن دستگاه انجام بدهد، بر چه مبنایی به دست آمده است یا هزینه هر واحد از این اقدامات چگونه محاسبه شده است، همگی مواردی هستند که با ابهامات جدی مواجه‌اند و با ارقامی که در سال گذشته در بودجه وجود داشت، می‌توان گفت درباره دقیق‌بودن این اعداد و واحدها سؤالات جدی وجود دارد.

آ **نبود شفافیت بودجه شرکت‌های دولتی نیز یکی از مواردی است که بسیاری از کارشناسان به آن اشاره می‌کنند. تا حد این ادعا قابل بذیرش است که این بخش از بودجه شفاف نیست؟**

این یک حقیقت است؛ اما دلایلی هم دارد. اولاً بودجه شرکت‌های دولتی پیچیدگی‌های خاص خودش را دارد و با توجه به تعداد بسیار زیاد شرکت‌های دولتی عملاً امکان بررسی جزئی آنها از سوی مجلس وجود ندارد؛ امّا اقدام مبارکی که امسال انجام شد، این بود که کارگروهی با حضور نمایندگان مجلس و سازمان برنامه و مدیران شرکت‌های مهم و بزرگ دولتی برگزار شد که هزینه‌ها و درآمدهای این شرکت‌ها بررسی شد. بااین‌حال با وجود اینکه دوسوم حجم بودجه را بودجه شرکت‌های دولتی تشکیل می‌دهند، شبیه جعبه دربسته‌ای هستند که به علت تعداد و پیچیدگی زیادشان چیز زیادی درباره‌شان نمی‌دانیم. البته اقدامی هم از طرف کمیسیون برنامه و بودجه مجلس انجام شد که تلاش کنند بودجه شرکت‌های دولتی را زودتر از لایحه بودجه دریافت و بررسی کنند تا زمان بیشتری برای آن داشته باشند.

آ **متن ماده‌واحدلایحه و تبصره‌های آن نیز گاهی آن قدر مهم است که بین کارشناسان هم درباره منظور آن اختلاف پیش می‌آید. قبول دارید؟**

بله، بخشی از پیچیدگی مربوط به اصطلاحات اقتصادی و حقوقی است که در بودجه استفاده می‌شوند و اگر افراد با آن اصطلاحات آشنا نباشند، ممکن است در فهم منظور لایحه دچار مشکل شوند؛ اما بخش درخور توجهی از این ابهام‌آمیزی، نتیجه تقلیل‌نویسی نویسندگان بودجه است که می‌تواند حتی متخصصان را نیز دچار مشکل کند؛ درحالی‌که بودجه باید برای همه مردم قابل فهم باشد. البته مقداری از این تقلیل‌نویسی اُفت کلی دستگاه بوروکراسی ماست.

آ **به‌عنوان سؤال آخر، درباره طبقه‌بندی‌های بودجه هم نکته‌ای وجود دارد؟ گفته می‌شود که گاهی دولت‌ها تغییراتی در آن می‌دهند که مشکل ایجاد می‌کند.**

طبقه‌بندی‌های بودجه در واقع یک طبقه‌بندی تقریباً استاندارد است؛ ولی اغلب اتفاق افتاده که دولت‌ها فصول بودجه‌ای را کم یا اضافه می‌کنند که این کار عملاً امکان بررسی سیر تاریخی بودجه را از بین می‌برد و این تغییر طبقه‌بندی‌ها امکان مقایسه بین چند سال و مشاهده تغییرات مشخص در بازه‌های زمانی مثل ۱۰ یا ۱۵ساله را بسیار سخت می‌کند که می‌تواند به شفافیت بودجه خدشه وارد کند.

خبر

سایت اطلاع‌رسانی دولت:

حکم داماد رئیس‌جمهور تأیید شد

● **شرق**: دو روز گذشته خبر انتصاب‌های جدید در وزارت صنعت، معدن و تجارت، حاشیه‌هایی پدید آورد. نام کامبیز مهدی‌زاده، داماد حسن روحانی، رئیس‌جمهور، در بین این انتصابات بیش از سایر انتصاب‌ها دست‌به‌دست شد. او از سوی علی رحمانی، وزیر صنعت، برای پست معاون وزیر و رئیس سازمان زمین‌شناسی حکم گرفت. روز گذشته خبر این نسبت فامیلی پس از انتشار اخباری در فضای مجازی از سوی سایت اطلاع‌رسانی دولت نیز تأیید شد.

پس از انتشار خبر این انتصاب از سوی رحمانی، وزیر صنعت، معدن و تجارت، بسیاری از محافل رسانه‌ای عنوان کردند که پس از خبردارشدن حسن روحانی از این انتصاب، او رحمانی را توبیخ کرده است. بااین‌حال تأیید این خبر نشان داد که نه‌تنها رانته‌های سیاسی برای انتصابات دولتی کسماکان ادامه دارد، بلکه خبری هم از توبیخ در کار نبوده است. این در حالی است که انتصابات فامیلی با حسن روحانی حداقل در شش مورد تأیید شده است. رحمانی در گردهمایی رؤسای سازمان صنعت، معدن و تجارت استان‌های کشور از این اقدام خود دفاع کرده و گفته: ارزشی‌بودن افراد، کارآمدی و سابقه موفقیت‌های قبلی در این انتصابات مدنظر بوده و در اصلاحات نیز به‌هیچ‌وجه افراد مدنظر نیستند و ساختاری که بتواند وظایف را به‌خوبی پیش ببرد موردنظر است. کامبیز مهدی‌زاده، متولد ۱۳۶۴ در اهر و دانشجوی دکتری ازمین‌شناسی با گرایش نفت در دانشگاه آزاد اسلامی تهران‌شمال است. مهدی‌زاده همچنین عضو ستاد سیاست‌گذاری مشاور و شورای مرکزی دبیرخانه توسعه علوم و فناوری کشورهای اسلامی، مشاور فرماندار کرج، دبیر ستاد توسعه فناوری‌های حوزه انرژی و معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری، مدیرعامل شرکت توسعه نفت، مشاور فدراسیون کاراته و عضو هیئت‌رئیس‌ه ورزش‌های زمی IMARO و مشاور سازمان ملی جوانان است.

هیچ کارگری بسته حمایتی نگرفته

● در حالی شریعتمداری از توزیع سبد حمایتی بین کارگران خبر داده است که علی‌ خدایی، نماینده کارگران در شورای عالی کار، از توزیع‌نشدن این بسته بین کارگران خبر داد. به گزارش تسنیم، محمد شریعتمداری، وزیر رفاه، درباره توزیع سبد حمایتی گفت: سبد کالای کارگران توزیع و تمام شد، آموزش‌وپرورش گرفته است، دیگر وزارتخانه‌ها تک به‌تک با تأیید دی‌حسابان دریافت می‌کنند و برای تمام مددجویان بهزیستی، کمیته امداد و پشت‌نوبتی‌ها اقدام شد. وزیر رفاه گفت: در ادامه گروه سوم کتانی دیگر مثل رانندگان و کارگران ساختمانی هستند که حقوق زیر سه میلیون دارند و به‌تدریج در گروه‌های مختلف ساماندهی شده‌اند. شروع نوبت دوم توزیع بسته‌های حمایتی میان مددجویان بهزیستی و کمیته امداد به دستور رئیس‌جمهور ابلاغ شده است. اما اعلی خدایی، نماینده کارگران در شورای عالی کار، گفت: هیچ کارگری بسته حمایتی دریافت نکرده است. در کارخانه‌ای کار می‌کنم که ۱۵۰ نفر فعالیت دارند، اما هیچ‌کدام از آنها بسته حمایتی دریافت نکرده‌اند. خدایی گفت: از آقای شریعتمداری انتظار داریم و منتظر برگزاری شورای عالی کار برای دستمزد هشتم، بسته حمایتی اگر تعلی بگیرد، مشکلی از کارگران حل نخواهد کرد. تاکنون خبری از جلسه شورای عالی کار نبوده است. حتی وزیر کار به جلسه فوق‌العاده هم توجهی نکردند. باید هر ماه یک جلسه برگزار می‌شد که تاکنون فقط سه جلسه برگزار شده است.

در تقابل با سیاست‌های ترامپ انجام شد توافق مهم تجارت آزاد اروپا و ژاپن

● اتحادیه اروپا و ژاپن به یک توافق تجارت آزاد بسیار مهم دست یافتند که با سیاست‌های انحصارطلبانه ترامپ در تقابل قرار دارد. به گزارش مهر به‌نقل از راشاتودی، درحالی‌که آمریکا در تجارت به‌دنبال محافظه‌کاری بیشتر است، اتحادیه اروپا و ژاپن به یک توافق تجارت آزاد بسیار مهم دست یافته‌اند. منطقه آزاد حاصل‌شده از این توافق، یک سوم تولید ناخالص ملی جهان و ۴۰ درصد تجارت بین‌الملل را دربر می‌گیرد. بیش از دو سوم قانون‌گذاران پارلمان اروپا، به توافق تجاری بین بروکسل و توکیو، چراغ‌سبز نشان داده‌اند.

این توافق در نظر دارد اکثر تعرفه‌های اعمال‌شده بر صادرات اروپا به ژاپن را که بالغ بر یک میلیارد یورو است، حذف کند و از اول فوریه اجرایی خواهد شد. طبق بیانیه منتشرشده از سوی کمیسیون اروپا، این توافق برای ایجاد یک منطقه آزاد تجاری است که ۶۳۵ میلیون نفر را پوشش می‌دهد. دولت ژاپن این توافق را از روز شنبه در دستور کار قرار داده است.